

Nr 117.

Av herr **Magnusson** i Tumhult m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i lagen om sparbanker.

Det torde vara uppenbart, att våra sparbanker från början varit avsedda att motsvara orsbehoven. I nu gällande sparbankslag av den 29 juli 1892 är detta visserligen icke bestämt utsagt, men synes dock denna tanke ligga under det hela. Redan medgivandet att en sparbanks grundfond icke behöver överstiga 2,000 kronor talar i denna riktning och bestyrkes allt vidare därav att någon annan tillsyn över sparbanker icke utövas från myndighets sida än av Konungens befallningshavande i det län, där sparbankens styrelse har sitt säte. Hela denna anordning giver vid handen, att någon annan kontroll icke synts erforderlig än den, som kan utövas av den som är väl inne i förhållandena inom en viss ort. Väl innehåller 30 par. i sparbankslagen en bestämmelse därom, att sparbanks reglemente skall, bland annat, innehålla bestämmelser angående sättet för anordnande av »s. k. sparbankskommitté (avdelnings- eller filialkontor) där sådan kommitté anses erforderlig, bestämmande av dess befogenhet och övervakande av dess förrättningar», men även här föres tanken närmast på avdelningskontor inom den närmaste trakten av huvudkontoret. I allmänhet lär ock intill den senaste tiden en sparbanks verksamhetsområde varit inskränkt till en viss ort. Med det stora uppsving sparbanksväsendet under årens lopp tagit ha visserligen beloppen av in- och utlåningen växt till förut oanade höjder, särskilt för vissa sparbanker, men man har dock på det stora hela taget nöjt sig med att driva sin verksamhet inom en viss ort, några få sock-

nar, en stad, ett härad etc. Fördelarna härav hava varit uppenbara. Insättarna hava själva genom sin personalkännedom varit i tillfälle att kontrollera sparbankens verksamhet och hava såmedelst blivit i tillfälle att övervaka, att säkerheten att vid behov få lyfta insatta medel icke äventyrats. Därjämte har sparbanken blivit i tillfälle att med sina medel tillfredsställa lånebehovet på trakten. Av våra sparbankers verksamhet har säkerligen den som utgjorts av utlåningen icke varit den minst samhällsnyttiga. På den senaste tiden ha dock avvikelser i detta avseende börjat äga rum. Med det intresse, som i vår tid föreligger att uppsuga kapital, även de allra minsta, för att såmedelst bliva i stånd att driva affärer i stor skala och på så sätt bereda sig själv eller något större affärsföretag avsevärda fördelar, har man hittat på att för sådant ändamål bilda sparbanker, som litet varstädes över hela landet utgöra sugrör för införskaffande av penningar. De såmedelst inlånade medlen komma således icke den ort till godo, där de besparats, utan de vandra i en oavbruten ström in till en huvudort, där de insättas i företag, som framför allt ligga sparbanksgrundarna om hjärtat. Det är tydligt att genom en sådan sparbanksbildning kommer hela den idé, som ligger bakom det ursprungliga sparbanksgrundandet, lätt på avvägar. Den största faran, som härvid uppstår, utgöres av svårigheten att med den kontroll, som sparbankslagen för närvarande föreskriver, utöva från det allmännas sida den tillsyn, som staten genom sina organ bör ägna de inrättningar, vilka äga att driva inlåning från allmänheten. Denna kontroll torde få anses hava varit tillräcklig, så länge en sparbanks rörelse omfattat endast en viss ort. Men kan man tänka sig att så även bliver förhållandet, då verksamheten tagit den omfattning, som ovan omförmäls? Kan man känna sig förvissad om, att en länsstyrelse eller ett dess ombud äger tillräckliga kvalifikationer att utöva tillsyn över en rörelse, som kanske sträcker sig snart sagt över hela landet? För våra bankaktiebolag har man skaffat en sakkunnig inspektionsmyndighet, men för sparbanker med kanske än vidsträcktare verksamhetsfält och med insättare, som mången gång icke äga förmåga att bedöma sparbankens stabilitet, saknas varje sådan sakkunnig kontroll. Att orten ifråga därjämte blir berövad de kapital, som förut stått till dess förfogande för utlåning mot billig ränta, är vidare en olägenhet, som förvisso är att beakta. Staten kan genom underlåtenhet att i de skildrade fallen icke utöva vederbörlig kontroll åsamka sig ett stort mora-

liskt ansvar och många av sina medborgare, ofta med svag ekonomisk ryggrad, ruinerande förluster. För att råda bot härför synes ingen annan utväg stå öppen, än att staten bliver i tillfälle att utöva fullt tillfredsställande kontroll i de fall, då sådan erfordras. Det gäller att i sådant avseende tillse, att kontrollen icke etableras, där den icke är behöfelig. I stort sett hava våra sparbanker hitintills fungerat synnerligen väl och någon anledning att genom skärpt kontroll lägga hämsko på de gamla sparbankernas verksamhet finnes säkerligen icke. Det är icke gräset som bör beskuras, endast ogräset. Vad som framförallt skiljer den nya sparbankstypen från den gamla är saknaden av utlåningsrörelse ute i den ort, där inlåningen bedrives. Denna saknad sammanhänger med själva idén med det nya sparbanksbildandet och är grunden till detsamma. Det är visserligen sant, att även sparbanker av den gamla typen kunna för längre eller kortare tid insätta en del av sina medel i andra bankföretag, men detta dock först sedan den lånesökande allmänhetens behov blivit tillgodosedda. Någon svårighet att skilja emellan de två typerna, som ovan skildrats, torde i praktiken icke föreligga.

Lämpligaste utvägen att förebygga det samhällsönda, som för närvarande uti förevarande avseende synes hålla på att uppstå, torde därför vara, att i sparbankslagen föreskrives, att därest Konungens befallningshavande vid utövandet av sin kontroll finner att en sparbank i stort sett icke driver utlåningsrörelse i den ort, där inlåningsrörelsen äger rum, så skall han om förhållandet göra anmälan hos Kungl. Maj:t, som skall äga att förordna, att sådan sparbank skall ställas under tillsyn av bankinspektionen.

På grund av vad sålunda blivit anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i lagen angående sparbanker den 29 juli 1892, att Konungens befallningshavande måtte åläggas skyldighet att, därest det befinnes, att sparbank i stort sett icke utövar utlåningsrörelse i den ort, där inlåningen sker, därom göra anmälan hos Konungen, som må

äga att i dylikt fall ställa sparbanken under tillsyn
av bankinspektionen.

Stockholm den 20 januari 1920.

E. O. Magnusson,
Tumbult.

David Norman.

Walter Kant.

Carl Hederstierna.

M. Svensson.

Nils Svensson.

Cornelius Olsson.

J. A. Jonsson.

C. O. Johansson.

Sig. A. Carlsson.

Joh. G. Svensson.

Arvid Lindman.

Bernhard Nilsson.
